

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 182. szám
2023/11.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztőség (info@ekokolozsvar.ro):

Kismihály Boglárka,
Tóthpál Tamás.

Főmunkatárs: Pál Gyöngyi

A következő lapszám megjelenik:
2023. december 15.

Potyautasként nehéz túrán: a káprázatos Bélavára

„Nehezebb, mint a Székelyköt megmászni?” – kérdeztem Bogitól. „A Nagyrákon? Szerintem könnyebb” – jött a válasz, így aztán egyértelmű volt a szombati program. Csak éppen azt felejtettem el, hogy a Székelyköt még a járvány előtt „hódítottuk meg”, azóta pedig eltelt néhány év, történt egy s más, a home office pedig jelentősen átalakította a hétköznapiakat s az addig is csak inkább remélt, semmint valós állóképességemet. De a kocka el volt vetve.

KEREKES EDIT

„A körtúra hossza 10 km, minősítése közepesen nehéz-nehéz (tapasztaltabb túrázóknak ajánljuk), teljes szintemelkedés és szintereszkedés 780 m.” Ez a mondat aggasztott a hirdetésben, hiszen vágyakozó, elszánt és ambíciós ugyan igen, de tapasztaltabb túrázó semmiképpen nem vagyok. No, de úgy okoskodtam, hogy a teljes szintemelkedés és szintereszkedés azt jelentheti, hogy csak a fele emelkedő, a 780 métert tehát szépen elosztottam kettővel: 390 métert csak tudok mászni! Tarsolyomban Bogi fenti válaszával már neki mertem vágni.

A korán kelés nem probléma, 7 órakor indulni teljesen komfortos. Meg nem mondhatnám, mennyi ideig autóztunk a magyarlórai letérőtől: miután rég találkoztunk ilyen ráérősebben, Bogival bőven akadt beszédtemánk, így aztán repült az idő, utastársaink pedig legalább szunyókálhattak – pontosabban Anikó és Rita, szerencsére Botondot nem sikerült elálmosítanunk, így teljes biztonságban és időben elfuvarozott bennünket a céljig.

Felsőpodsága felé közeledve egyre több személyautó futott velünk azonos irányba. A völgyben megbúvó hegyvidéki faluban döbbenet szemlélték az autókönvojt, a kétsávosnak csak nagy jóindulattal nevezhető aszfaltúton forgalmi dugót okozott a sok túrázó. Egy adott pillanatban negyvenegy parkoló személyautót számoltam ott, ahol a völgy cseppet kiszélesedett. A rendszámtáblákon mindenféle megye, legalább három különböző társaság vette célba Bélavárát ezen a ragyogóan napos szombaton.

Jókora kőhajításnyira a parkolónak kiszemelt területtől hatalmas sziklavonulat ragyogott fehéren a reggeli napsugárban – a látványt csodálva magamban megállapítottam: biztos pazar kilátás nyílik a tetőről, be szép lenne egyszer oda is feljutni, persze, majd, ha gyakorlott hegymászó leszek.

Higgadt gondoskodással igazgatta az érkezőket Kismihály Boglárka, az EKE kolozsvári szervezetének irodavezető-szervezője: derűs nyugalommal intézkedett, míg az utolsó jelentkezők is befutottak,

és mintegy fél tízkor útnak indulhattunk. Addig se sokat, de azután már szemernyit sem számítottak a percek, ki-ki képességei szerint szaporázta, lépegetett, araszolgotott a jelzés mentén a sziklák, füvek, erdők, kövek teremtette önfeledt időtlenségben.

Nagy kincs számomra az erdők csendje. A mezőké, hegyeké. Szeretem az egymást szol-

alighanem el is fáradtam. Aznap először...

Aztán egyszer csak égbe törő fehér sziklaoldalhoz értünk... – a cserjék zöldjével tarkított szikrázó fehérség színes foltokként hordozta hátán kirándulótársaimat. Nincs mese, itt bizony fel kell kapaszkodni. Amilyen nagy fal(at)nak tűnt, olyan jó mókának bizonyult ez a fél óra?, óra?, száz perc? Csodálatosan felszabadító, hogy még most sem tudom felbecsülni. És akkor sem volt semmi, de egyáltalán semmi jelentősége: Bogi haladt a hoooooosszú sorrá kigyózó csapat elején, Boér Botond biztosította a hátvédet, ez maga a tökéletes biztonság. Ha olykor merőlegesen haladt is, ezen

sőként felérők már tovább is indultak, jobbra a fák mögött előbukkanó újabb apró füves emelkedőn kaptattunk, a tetőn következő tűnt fel, de ott már tényleg fent leszünk, adagolta Botond az információkat a valóban tapasztalt túrázóktól végtelen bölcsességével. És akkor, ott, végre tényleg felértünk. A „bevehetetlen” sziklafal tetejére.

Útközben számtalanszor hámoztuk ki magunkat felsőruháinkból, dzsekik, pulóverek alól előkerülő pólókban gyűjtöttük a késő őszi D-vitamin utolsó adagjait. Itt, a kopár tetőn hangosan süvített a szél, az átizzadt ruhák másodpercek alatt vacogtatóra hültek, mégis muszáj volt körülnézni. Egyszer, kétszer, újra és

határig – itt állhatott, aki ezt a vidéket Erdélynek keresztelte. A völgyekben imitt-amott házak, templomtornyok, a tiszta időben egész falvakat láthatunk. Bogi azt mondja, a teljes menetidő 7 óra 24 perc volt, ebből 3 óra 27 perc állásidő, vagyis az időnek majdnem a felét álmélkodással töltöttük. Kiálltunk mindenféle sziklaszirtekre, próbáltuk elraktározni a látványt, minél többet észrevenni a részletekből, de már tudom, hogy eleget úgyis lehetetlen. Bélavárán talán mindennél érvényesebb, hogy csak a pillanatot kell megélni, egyiket a másik után, míg észrevétlenül letelik a három és fél óra.

Az ereszkedő észrevétlenül indult, sok-sok istenadta kilátóval. Később túlvilági tájon haladtunk: olykor égésnyomokat is hordozó lombtalan fatörzsek meredtek az égre, bokrok, cserjék között helyenként kidőlt szálfák kereszteltek utunkat. Aztán erdős, meredek oldal tette próbára izmainkat és kapaszkodókat kutató leleményességünket – itt tették talán a legjobb szolgálatot a leírásban javasolt túrabotok. Volt, aki kúszott, csúszott, fekvő fogasztotta a métereket, mígnem sikerült kikötni a sziklavonulat másik felén ereszkedő legelőn. Túrávezetőink alapos időbeosztásának köszönhetően oldalról is ráérősen megfigyelhettük a sziklafalakot, pont szembenézve a „tetőablakos” barlanggal – ide is el lehet jutni, de október vége helyett tanácsosabb hosszú nappalok évszakában. Fűves legelőn elhagyott esztenák mellett haladtunk el, aztán nemsokára ismét éles kövek lépkedve ereszkedtünk tovább. A „parkolói” búcsúpillantáskor a fehér sziklák napnyugta táján is ugyanolyan ragyogóak, mint reggel. Jövő októberben ugyanott?

Ui. 1.: Két hétköznapi héssel találkoztam: egyik a sokszoros nagyapa, A., aki tett azért, hogy egy évvel az infarktusa után eljöhessen Bélavárra, másik az ifjú S., akinek nagyon vastag lencséjű szemüveget kell hordania, hogy valamennyire lásson, és óvakodnia mindenféle megérettétől – talán még a kitarító emelkedőtől is –, mégis tempósan diktálta nekünk is az útemet.

Ui. 2.: A túrán tulajdonképpen 800 métert kapaszkodtunk és 800 métert ereszkedtünk. Azt a számot nem kellett volna elosztanom kettővel, de szerencsére megtehettem. Akinek nem áll módjában felbecsülni a képességeit, az se maradjon ott-hon, kezdje az EKE szelidebb túráival, hamar kialakul a viszonyítási alap.

Bélavára a Coşul Boului beomlott barlangjával

gató túrázó kiáltásainak sajátosan tompa visszhangját, ahogyan a fák magukba szippantják az emberhangot, hogy néhány méterrel távolabb már érthetetlenek a szavak. Legfőként a lombsusogós, madárcsicsergős csendet szeretem, ahol csak olykor roppan faág a túrázó lába alatt, s a fennsík a széllel mintha a mindenség süvítene a fülünk mellett.

Néhány lakatlan tünő ház mellett indultunk el a völgyben szelíden emelkedő földes, köves úton. Kétoldalt fák, bokrok. Bámészkodtam mindenfelé, mintha szeretnék mindenkit és mindent nemcsak nézni, hanem meglátni. Közben kíméletes erdei-mezei ösvénnyé fogtak talpunk alatt a jelenlétüket becsületes bakancsokon át is jelző éles kövek. Rövidesen apró tisztásokkal tarkított erdőbe jutottunk, és itt már szemet szűrt ám, hogy a csoportunk zöme bizony előttem halad. Mire a tapasztaltabb túrázó – khm..., akiknek a felhívás szólt – kezdhették érezni, hogy nocsak, végre kirándulnak, addigra én már

a sziklán tiszta szórakozás volt felkapaszkodni – megtalálni a legjobb pontokat, ahova kezdelábad beillesztheted, a legkedvezőbb kiszögelléseket, faágat, cserjét, fűszálat, földbogot, amelyekbe kapaszkodhatsz, figyelmeztetni a többieket az ingatag kövekre. Egyetlen lépéssel akár fél métert is letudhattunk abból a 390-ből, és nem is fullasztott ki annyira, mint az enyhe, de kitarító emelkedők. Na meg a sziklától nem is lehetett látni a következő sziklát, sem a mögötte megbúvót. És akkor kezdett valami derengeni. Már sejtitek, ugye? Pontosan azon a sziklán kapaszkodtunk, amelyiket gondolatban reggel szépen zárójelbe tettem. Jól van hát, jól van, a látszat néha csal, biztos fel lehet oda mászni *valameddig*.

A sziklafal is elfogyott, felértünk a legelőre, előttünk, amíg a szem ellát, egyik hegyhát a másikat ölelte, most már biztos megérkeztünk. Vizet ittunk, visszafordulva konstatálhattuk a mögöttünk hagyott útszakaszt, végigpillantva az erdő borította halmokon. Ezalatt az el-

megint, minden oldalra, ráérősen, komótosan. Távolabb fás-bokros halmocska tövében szeltől védettebben falatozott az előretolt helyőrség, mire kedvemre körülnézgettem és száraz ruhát öltöttem, ebédjük felét elfogyasztották. Hamar sikerült melléjük heveredve felzárkózni, és az ebédszünet után a „kárpótlásért” továbbindulni.

Innen már csak szépen sétálunk – bíztattak, és valóban, órákon át nagyjából vízszintes vonalban haladtunk, amikor magától lép egyik lábunk a másik elé a mászással kitágult tudónkbe áramló hegyi levegőtől szinte centivel a föld felett lebegve. Ha létezik panoráma, amely igazán megjutalmaz minden elszenvedett lépésért, az határozottan Bélavárról nyílik. Elmesélni ezt nem lehet, festmény, fénykép, de még videó sem adhatja vissza a tobzódást, amiben érkeinket lubickoltak. Fehér sziklák, szürke kövek, zöldtől a sárgán át a vérvörösre terjedő színskálát öltött lombok borította hegyek minden irányban egészen a lát-

Az őszi erdők csodálatos színei

Az őszi a színes erdők időszaka. Amikor a nappalok rövidülni kezdenek, és a hőmérséklet csökken, a fák lassanként levetik zöld leveleiket, így rövid időre más színekben gyönyörködhetünk a ragyogó sárgától az élénkzörösön át a rozsdabarnaig. A természet szerető embereket őszi szel mindig elkápráztatja a lombhullató erdők fantasztikus színei.

PÁL GYÖNGYI

Vársonkolyos és a Kis Magyar barlang

Október 14-én a reggeli CFR-személyvonattal indultunk Körösbánlakára. Jó időt jeleztek. Kisbács után a Nadas-patak völgyét sűrű köd borította, de Tóttelkénél már ragyogott a nap és kéklgett az ég, észre se vettük, mikor illant el a köd. Bánffyhyunad után a Sebes-Körös völgyében haladt a vonatunk, Barátka után pedig már leszálláshoz készülődtünk, hiszen Körösbánlaka megállója következett. Reggel az indulásnál még hűvös volt, de 10 órára, amikor a vonatról leszálltunk, a naptól már kellemesen felmelegedett a levegő. A Vársonkolyos felé haladó aszfaltos út szélén indultunk felfelé a templomig, onnan a falu szélő házáinak vonalát követő szekérúton értünk a Simion-domb (Dealul Gropilor) tetejére, majd a fenyők és nyírfák közt kanyargó úton kijutottunk az erdő szélére. Ott kitarult előttünk a csodálatos táj, amelyet már többször láttunk, de minden alkalommal lenyűgöz.

Előttünk a füves legelő, délnyugati irányba lejt, nyugati szélén fenyves határolja. Amint ereszkedtünk lefelé a fenyves irányába, az aljban előbukkantak a Vársonkolyosi-szoros sziklái és a Nagy Magyar-barlang bejárata. Amikor elértünk a fenyőkhöz, kinéztünk a fák között: alattunk csak a meredek, sziklás oldalt látni. Lábainknál Vársonkolyos, valamint az arra vezető országot és vasútvonalat, épp az alagút kijárata felett álltunk.

A fenyves mellett haladtunk tovább, jobbra az ösvény a kilátópontra vitt. A sziklafal tetejéről a Vársonkolyosi-szoros szurdokvölgyét láttuk magunk alatt, ahol a Sebes-Körös hatalmas kanyart leírva folytatja útját a Révi-szoros felé. A szorosban ott a Méhsed/Mišid-völgy bejárata és a Nagy Magyar-barlang sziklás kapuja. A Sebes-Körösnek ezen a szakaszán három lengőhíd vezet keresztül, az egyik a Nagy Magyar-barlanghoz, a középső a Méhsed/Mišid-völgyébe és az utolsó a Szelek barlangjának bejáratához.

Visszafordulunk a kilátóról és leereszkedünk a sziklás, köves ösvényen, borókafenyők között, a Nagy Magyar-barlang bejáratához. Ez a barlang az őskorban lakott volt, ezt bizonyítják az itt talált őskori kőedények, az egykori tűzrakások maradványai – a 15 cm vastag hamuréteg legalább 2000 éves –, a különböző szerzők és varrótűk. A barlang bejáratának magassága 27, szélessége 42 méter. Méretei miatt állandóan huzatos, ami nem kedvez a növények megtelepedésének, ezért a bejárat és a barlangi világ is

elég kopár. Körbejárása vezetéssel együtt fél órát vesz igénybe. A barlang hatalmas bejáratához vezető függőhídról kiváló rálátás nyílik a környező vadregényes tájra. A Sebes-Körös partján asztalok, padok várják a kirándulókat, mi is itt tartottunk ebédszünetet. A legutóbbi kiránduláson már meglátogattuk a barlangot, ezért ezúttal a Méhsed/Mišid-völgy elején levő Kis Magyar-barlangot (Kecskés-barlang, Peștera Napiștileu) kerestük fel. Hossza 195 m, a bejáratnál felirat figyelmeztet, hogy a barlangban védett denevérek élnek. A szorosból kifelé vezető úton haladtunk vissza Vársonkolyos felé, közben megfigyeltük a szoros falainak vasalt útvonalain (via ferrata) haladó sziklamászókat.

Havasbükki lombparádé

Egy héttel később, a következő szombaton is kitarott a szép idő, így megcsodálhattuk a Kolozsvár körüli erdők pazar őszi színeit. Október 21-én az M16-os autóbusszal utaztunk a Csűrlye köz-

Mikesi-házak felé, majd a gerincen haladó úton az Árpád-csúcsra (833 m). A csúcsra régen kilátótorony állt, az EKE állította 1905-ben, ez sajnos az első világháborúban tönkrement. Később épült egy katonai célokat szolgáló, messziről látható faépítmény, ami a 80-as évekre elkorhadott. A következő években padot és asztalt készítettek a kirándulók a fák lombjai alatt. A területet Csűrlye falu (magánterület) állattenyésztőknek adta bérbe, akkor dróttal körbekerítették, juhokat tartottak, a kutyák többször is az arra járókra támadtak. Az utóbbi időben a terület ugyan elhagyottan, üresen áll, de a kerítés maradt, benőtte a bozót és a gaz, amely eltakarja a kilátást. Pedig a táj nagyon szép, délfelé látszik a Tordai-hasadék, a Székelykő és az Aranyos-völgyét szegélyező hegyhátak. Télen tiszta időben a Fogarasi-havasok hóborította bércei is felvillannak a láthatáron. Régen a kilátóról egész körpanorámában volt részük a túrázóknak, a Gyalui-havasokat, a Kis-Szamos völgyét, a Bácsi- és Lomb-erdőt is lehetett látni. Ezt a részt most eltakarja az erdő, a hosszú évek alatt meg-

nőttek a fák. A csúcsra több jelzett turistaút vezet, a jelzőtábla évekig kőtörten hevert, olykor a fák közé támasztották. Az utóbbi időben felújították a jelzéseket, most új táblát találtunk a csúcsra, a Rupicapra Hegyisport Egyesület készítette. Akárcsak a Bükk-erdő több pontján, itt is turista-térképet helyeztek el feltüntetve a jelzett turistautakat.

Az Árpád-csúcsról leereszkedve a Bivalyos-rét felé folytattuk utunkat. Az idő velünk tartott, kitisztult az ég és az őszi nap bera-gyogta a tájat, azt a szép őszi tájat,

amelyet a Bivalyos-rétről láthatunk a Kis-Magurával, a Leányvár ikerdombjával, a környező dombokat borító Bükk-erdővel.

Különleges gombarkaságot talált egyik túratársunk a Bivalyoson: a tintahal-gomba (*Clathrus archeri*) a szömör-csögfélék családjába tartozik, Taszmániából származik, de Ausztráliában és Új-Zélandon is őshonos, ugyanakkor Európában is megtalálható. Külsője a gombáktól megszokottól nagyon eltérő. Fiatalon 3-6 cm magas, puha, kissé hengeres, tojásformájú, enyhén nedves tapintású. Idővel a külső burok felszakad, és a töről 4-8 darab 5-13 cm hosszú narancs- vagy skarlátvörös, feketés mintázatú, polipkarokra emlékeztető képződmény emelkedik ki belőle. A törekeny karok kezdetben csúcsukon összenöttek, de fejlődésük során szétválnak, és csilagszerűen hajolnak szét a föld felé. A karok belső felületén található sötétzöldes, barnás színű nyálkaréteg képezi a gomba spóráit. A termőtest alján látható fehéres bocsok a burok maradványa. Nem mérgező, de szaga és íze miatt az ehető kategóriába sorolják. Mifelénk Csucs környékén és a Kis-Sebes völgyében találtak évekkel ezelőtt.

A Dumbrava-gerincen, az erdő sárga levelekkel borított fái közt (kék kereszt jelzéssel) tértünk vissza Kolozsvárra, a Monostor lakónegyedbe. Mire megérkeztünk, már beborult és szemerkélt az eső, majd ezeste esett, a magasabb hegye-ken havazott is.

Csapatunkkal az Árpád-csúcsra

séghez tartozó Szelicsére. Onnan a lovas farm irányában hagytuk el a falut, majd a Havasbükke tetőről (759 m) csodálatos kilátásban volt részünk a Gyalui-havasokra. A napos, tiszta időben jól látszott a Székelykő, Ordaskő, Vidalykő, Bedellő, Bélavára, az Öreg-havas, a Gergely-havas, a Rákos völgyében haladó autópálya, Magyarfenes, Szentlászló vízont takarta az előtte levő Nagy-erdő. A Kolozstótfalu feletti gerincen ereszkedtünk le Szászfenesre, élveztük a sokszínű erdő tarkaságát.

Megérkezett a november is, tudtuk, hamarosan véget érnek a szép napsütéses, őszi napok, ilyenkor már sokszor lehül az idő, esők, sőt havazás is jöhet. Megtörtént az óra átállítása is a téli hónapokra, ez azt jelenti, hogy a kirándulásokat is rövidebbre kell szabnunk, mert már délután 18 óra körül, majd egyre korábban sötétedik.

Árpád-csúcsra tintahal-gombával

November 11-re a Feleki-gerinc legmagasabb pontjára, az Árpád (Peana)-csúcsra terveztünk kirándulást, bízva abban, hogy még kitar a szép őszi idő. A hétvégére viszont esőzéseket mutatott az előrejelzés, főleg szombatra. Vágytunk a szabadba, jó kis csapat gyűlt össze az M16-os megállóiban. A Bükki-telepi utaztunk busszal, onnan a megszokott úton gyalog indultunk a Sárosbük és a

Decemberi bakancslista

■ **December 6. (szerda):** Mikulástúra a Péter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

■ **December 7. (csütörtök):** Túra-vezetői gyűlés a JZSUK fizikumában 18.30-tól. Téma: a 2024-es túraterv részleges összeállítása. A találkozóra szeretettel várjuk a kolozsvári EKE túra-vezetőit, valamint mindazokat, akik túra-vezetőként vagy segéd-túra-vezetőként aktívan részt vettek a 30. EKE Vándortábor túráinak szervezésében.

■ **December 9. (szombat):** Hagymányos borforraló túra a Bácsi-torokban (10 km). Találkozás 9 órakor a Törökvágás tetején, a falumúzeum előtt. Szervező: Szilágyi András. ♦ Nemzetközi hegynap kis-kocsikkal: Rekető – Izsár – Pape – Hidegszamos-üzem (16 km, 700 m szintkülönbség, menetidő 6 óra). Bejelentkezni telefonon december 7-ig. Szervező: Kiss János.

■ **December 9–10. (szombat-vasárnap):** Kétnapos honismereti kirándulás Temesvárra és Aradra. Részletek a honlapon. Szervező: Szima Márton. Figyelem! Már csak néhány szabad hely maradt!

■ **December 13. (szerda):** Hagymányos séta az István-forráshoz (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János. ♦ Gyűlés a kolozsvári EKE-tagoknak 18 órától az Apáczai-líceum dísztermében. Témák: beszámoló az idei EKE Vándortábor eredményeiről, a csucsai kulcsosház jövője, a 2024-es tisztújítás előkészítése.

■ **December 16. (szombat):** Bácsi-torok – Hója-gerinc (12 km). Találkozás 9.50 órakor a 31-es autóbussz Széchenyi téri megállóiban. Szervező: Pál Gyöngyi.

■ **December 20. (szerda):** Hagymányos séta a Cérna-forráshoz (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

■ **December 26. (kedd):** Karácsonyi séta a Sárosbükben (15 km, 250 m szintkülönbség). Találkozás 8.45 órakor az M16-os autóbussz Tanítók háza mögötti megállóiban. Szervező: Kiss János.

■ **December 27. (szerda):** Hagymányos séta a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

■ **Január 2. (kedd):** Évnyitó túra a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Kovács D. Zsuzsa.

Ügyfélszolgálat

■ Keddtől péntekig előzetes telefonos egyeztetés alapján (Kolozsvár, Magyar/21 Decembrie 1989 utca 116., az udvarban a bal oldali épület). Irodavezető: Kismihály Boglárka (0771-535848). Péntztár: az ügyfélszolgálati irodában. További naprakész információk a honlapon (ekokolozsvar.ro) vagy az egyesület Facebook-oldalán (EKE – Kolozsvár 1891)

Túra-vezetők, szervezők elérhetőségei

Kiss János 0364-807639
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790
Pál Gyöngyi 0742-373546
Szabó János 0757-220682
Szima Márton 0766-703575
Szilágyi András 0742-625130
Elnök:
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790
Irodavezető:
Kismihály Boglárka 0771-535848